

NIFU

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Elisabeth Hovdhaugen

29.03.2022

Praksis i utdanningene – hva snakker vi egentlig om?

Et kritisk skråblikk på forskning om praksis.

Presentasjon på Unios konferanse 29.mars

To temaer:

- **Hva viser forskning om praksis (som ser på hele systemet)?**
- **Hvilken effekt har praksis på arbeidsmarkedssjanser?**

Hva er definisjonen av praksis?

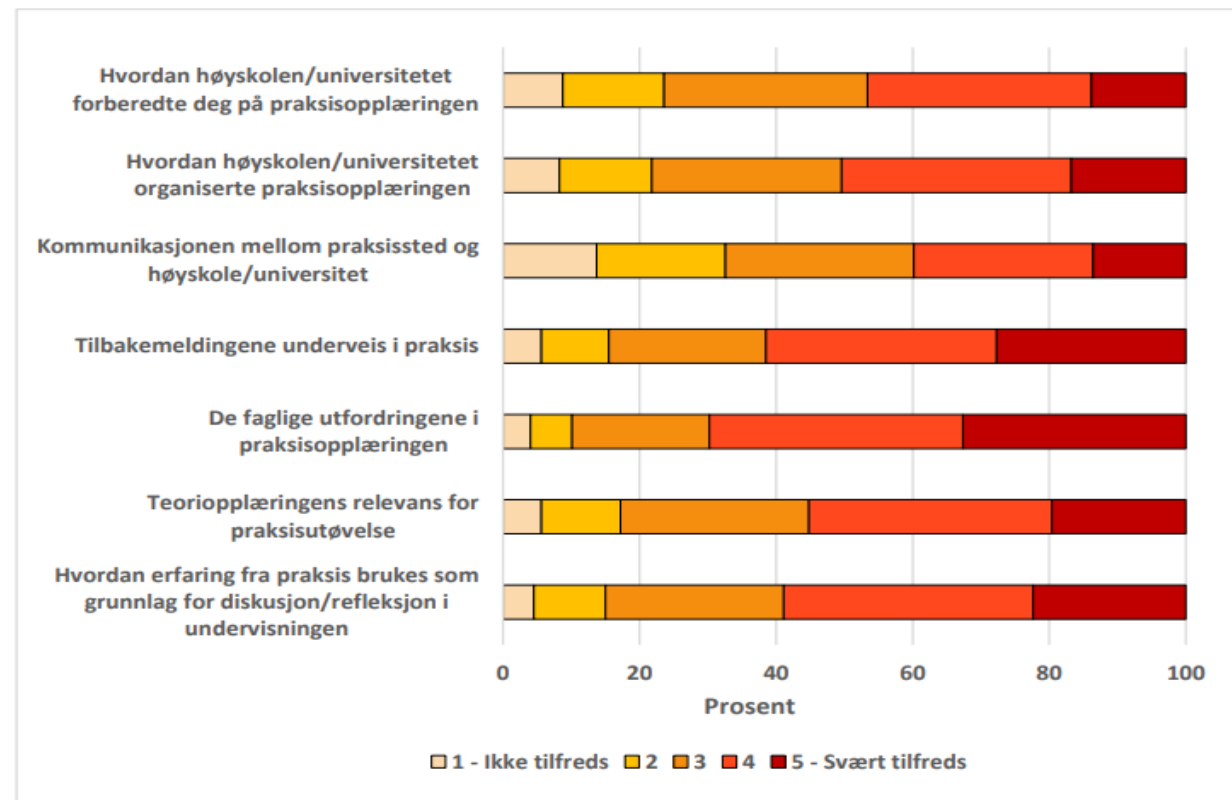
- **Fra Meld. St. 16 (2020-2021):**
 - *Praksis er en studentaktiv læringsform der studenter for **kortere eller lengre perioder er utplassert i en virksomhet** som en integrert del av utdanningen. Regjeringen har satt som mål at flere studenter skal få relevant praksis i løpet av studiene. Praksis er en viktig læringsarena både for studenter på profesjonsutdanninger med mye obligatorisk praksis og for studenter på utdanninger uten tilsvarende tradisjoner for praksis.*
- **Veldig generell definisjon – er det problematisk?**

Praksis har ulik rolle i programmet

- **Integrert del i fag som sykepleieutd, lærerutd, sosionomutd etc.**
 - I sykepleie er jo faktisk dette regulert gjennom et direktiv som sier noe om både hvor mye praksis som skal være i programmet og hvor denne skal være.
 - I lærerutdanning har praksis alltid vært en viktig del av undervisningen.
- **Litt mer uklar rolle i andre fagområder**
- **Hva betyr det egentlig når vi snakker om praksis?**

Presentasjon av holdninger til praksis i Studiebarometeret

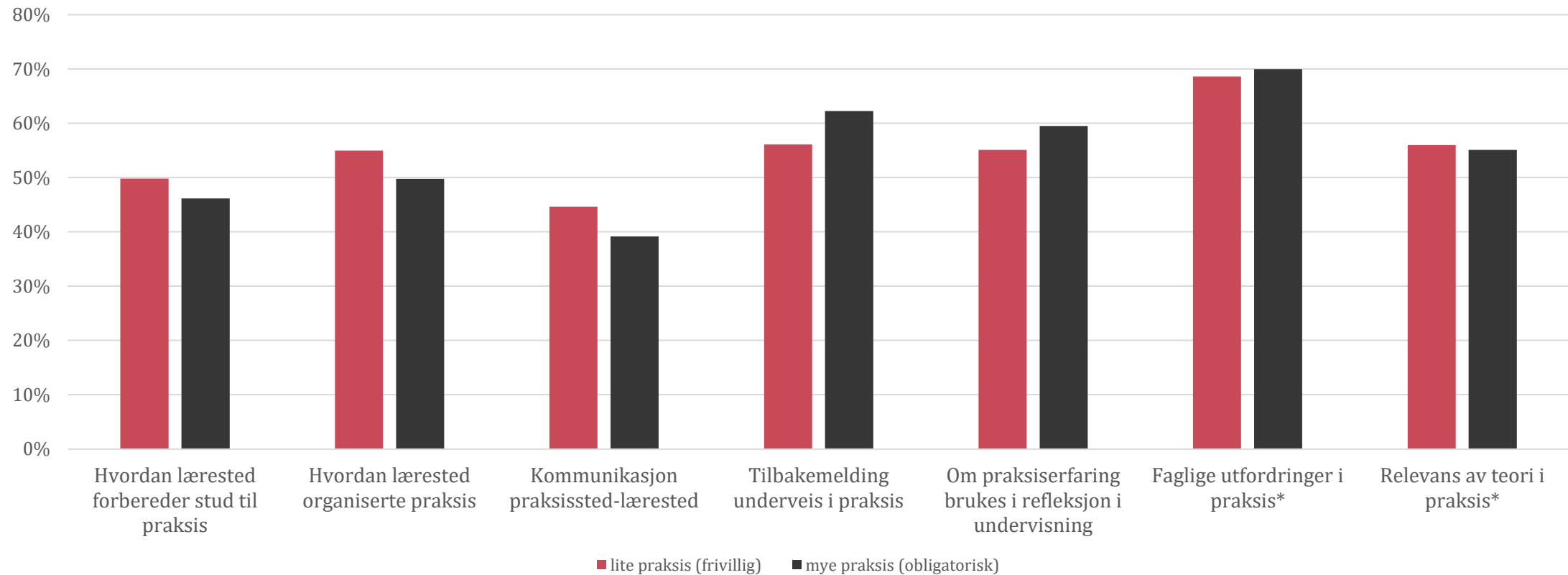
Hentet fra:
Studentenes tilfredshet med praksis
Analyse av data fra Studiebarometeret 2018
NOKUT-rapport 8/2019

Studier av praksis i Studiebarometeret

- **Ca 40% av de svarende har praksis, men i svært forskjellig omfang (2017-2019).**
- **Alle studenter har erfaring med praksis:**
 - Ulike helsefag: sykepleie, fysioterapeut, lege, veterinær, odontologi etc
 - Grunnskolelærer- og lektorutdanning, barnehagelærer
 - Sosialfag, sosionom og barnevern
- **Felles for disse studiene er at praksis er obligatorisk og gir ikke poeng i seg, men må være bestått for å få fortsette/fullføre studiet.**
- **Fag der praksis er som et valgbart kurs for studentene.**
 - Gir poeng i studiet, ofte uten noen annen form for vurdering enn tilstedeværelse.
 - Gjennomført =bestått

Holdninger til praksis i Studiebarometeret

Hva med utdanningskvalitet i relasjon til praksis?

- **En utfordring mange studier der alle har praksis peker på er at det er varierende kvalitet på praksisplassene.**
 - Dette har særlig vært et tema i sykepleieutdanning, både blant ansatte og studenter.
- **Når studiestedet gir fra seg studentene til et praksis-sted gir de da også fra seg ansvaret for utdanningskvaliteten?**
- **I kortere praksisopphold er dette sjelden et tema, hvorfor?**
 - Er vi ikke så opptatte av kvalitet i utdanningen de får, er utplassering viktigere?
 - Er det rettferdig at denne typen praksis gir studiepoeng, når ikke obligatorisk praksis gjør det?

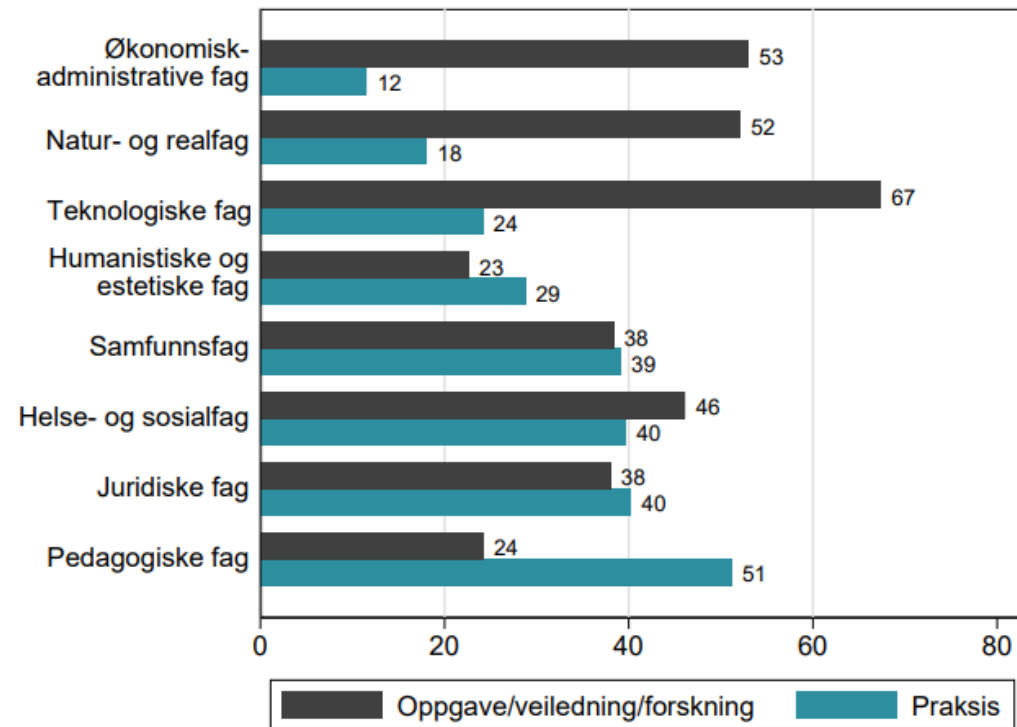

Effekt av praksis og andre former for arbeidslivskontakter på jobbsjanser

Praksis som den alene saliggjørende formen for interaksjon med arbeidslivet?

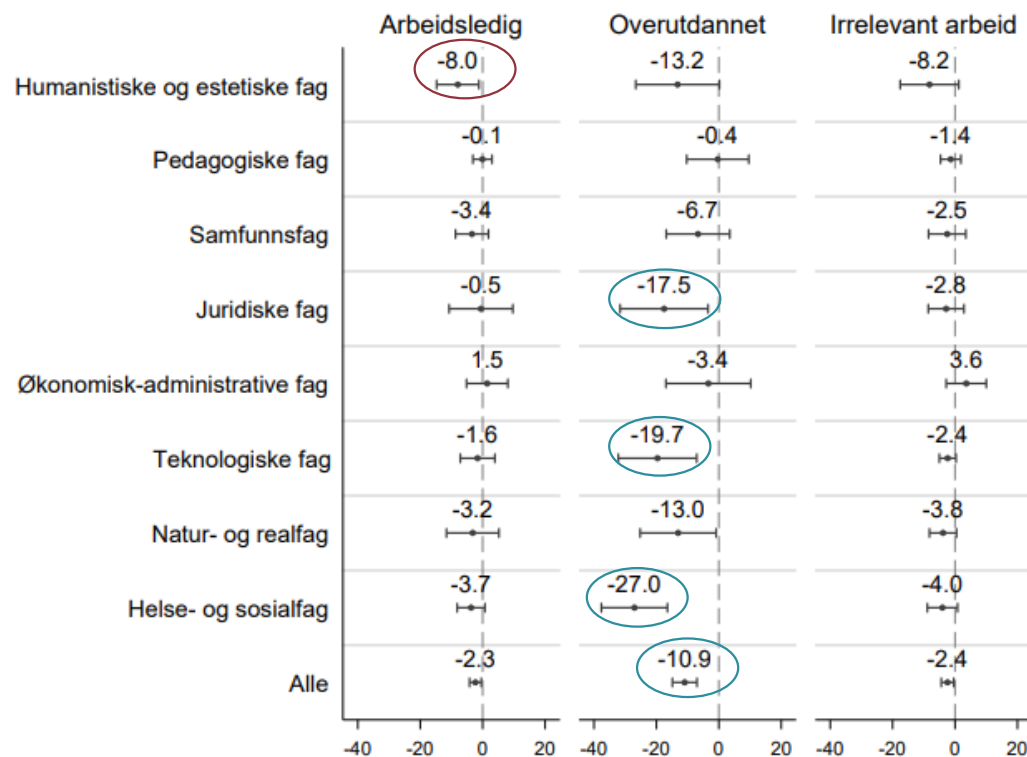
- **I NIFUs kandidatundersøkelse omtales dette som «arbeidslivskontakt» og deles inn i flere ulike underliggende kategorier:**
 - Kort interaksjon (forelesninger, foredrag, ekskursjon, feltarbeid)
 - Prosjektsamarbeid (veiledning, prosjektsamarbeid, forskningsprosjekt)
 - Praksis (obligatorisk eller frivillig)
- **Spesifisert i spørsmålet at dette er en del av studiet (ikke frivillig arbeid)**
 - Arbeid ved siden av studiene er målt med et annet spørsmål
- **Spørsmålene første gang målt i Kandidatundersøkelsen 2011**
 - Resultatene jeg viser baseres på data fra undersøkelser i 2011, 2015 og 2019
 - Forskningen gjennomført av Liv Anne Støren, Taran Thune, Siv-Elisabeth Skjelbred & Kjersti Nesje (NIFU)

Variasjon i arbeidslivskontakt mellom ulike mastere

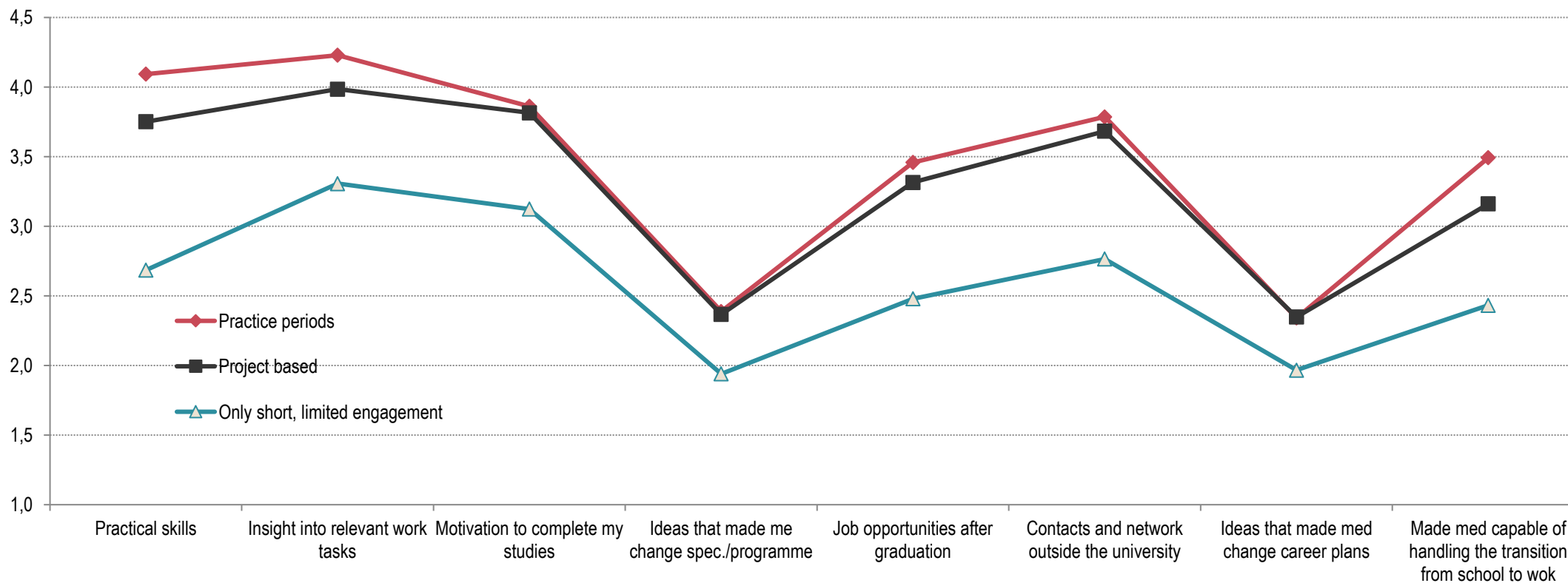
- **Praksis ikke vanlig i øk.adm, realfag og teknologiske fag – der er det vanlig med oppgave for bedrift.**
- **Omvendt for pedagogiske fag.**
- **Mange fag som har både innslag av praksis og av oppgave/forsknings-samarbeid**

Ingen klare effekter av praksis på masternivå

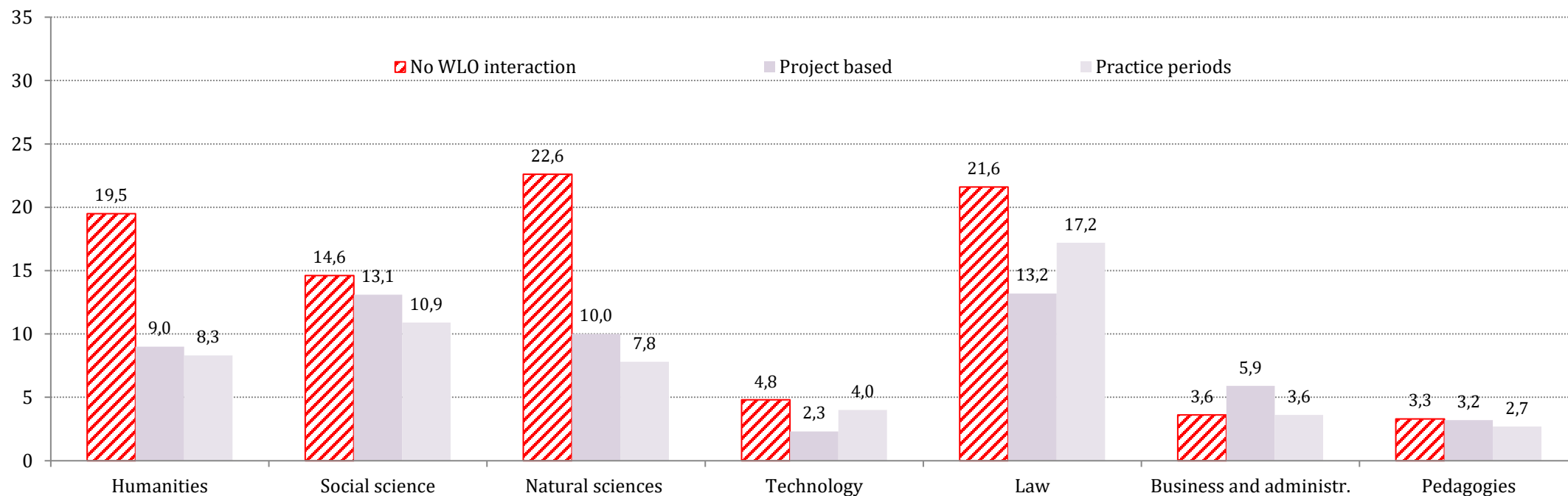

- Beskytter kun mot arbeidsledighet blant humanister, ikke sig resultat når vi ser på alle.
- For overutdanning ser det ut til å være en effekt (for alle i gjennomsnitt) – denne drives av lav grad av overutdanning i helse- og sosialfag, teknologiske fag og juridiske fag)

Verdien av ulike former for arbeidslivskontakt for erfaringer ift arbeidslivet

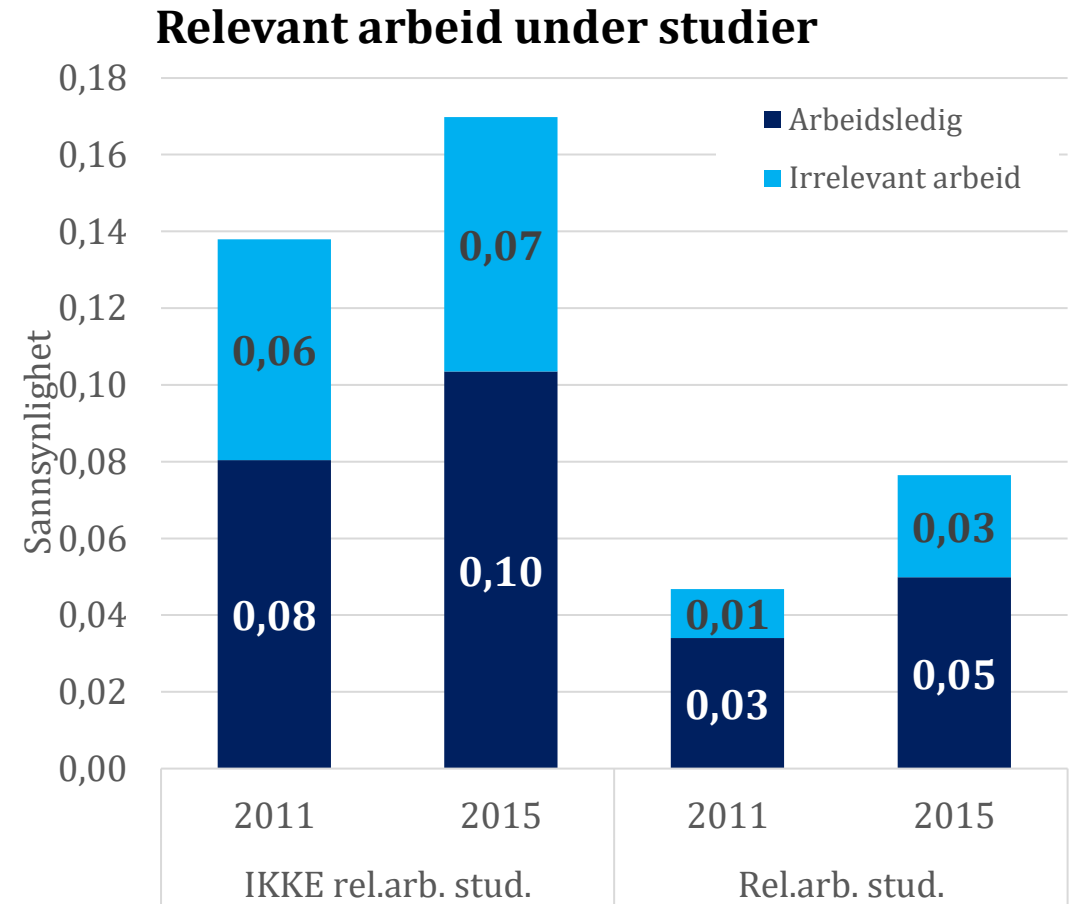
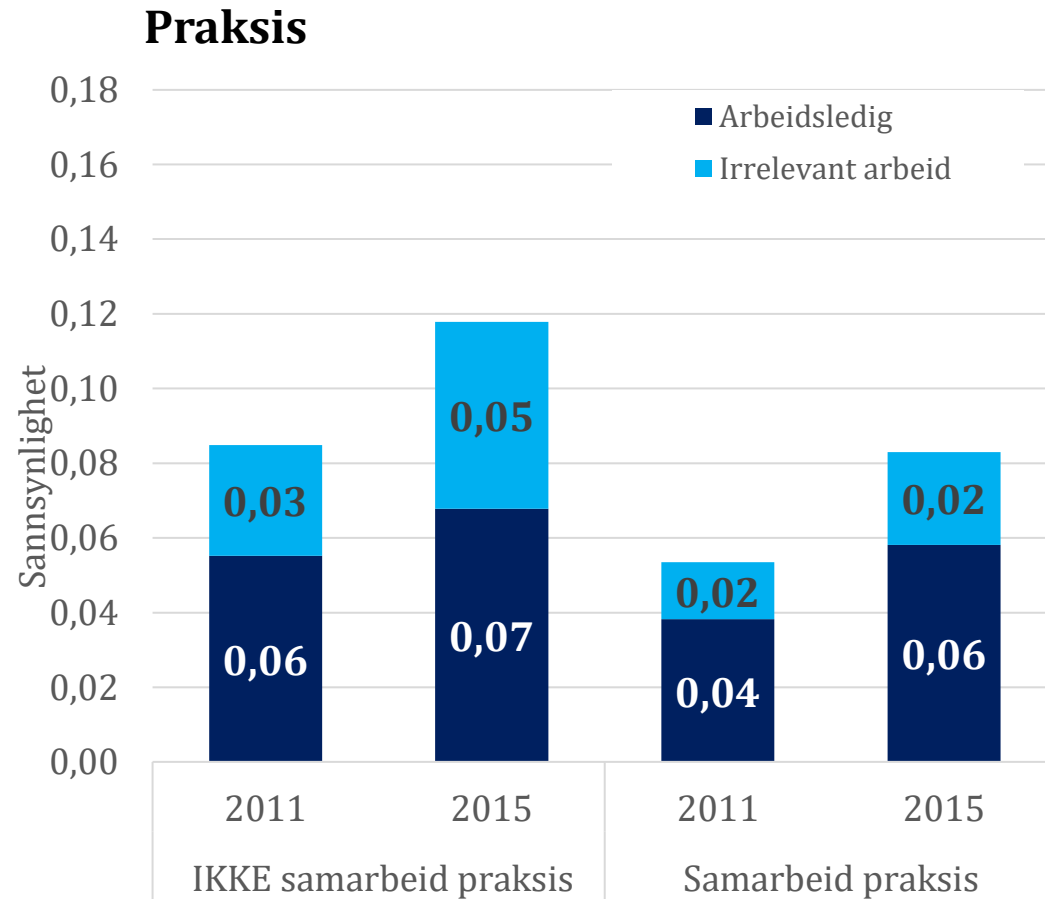

Forskjeller i mistilpasning mellom de som får og ikke får – ingen sig. forskjeller mellom praksis og prosjektarbeid/oppgaveskriving for bedrift

Kilde: Thune & Støren (2015)

Relevant arbeid er vel så viktig som praksis

Oppsummering

Kritisk blikk på forskning på praksis

- **Mye av forskningen på praksis viser til gjennomsnittstall – men det er store forskjeller mellom grupper**
 - Forskjell mellom obligatorisk og frivillig (poenggivende eller ikke?)
 - Forskjell mellom lang og kort
 - Integrert del av programmet (historiske røtter?)
- 1. For å få et mer nyansert bilde av hva praksis er og hvilken rolle det spiller i utdanningen må vi i større grad ta hensyn til at praksis er forskjellig i ulike fag.**
- 2. Viktig å være klar over at ved praksis gir lærestedet i noen grad ifra seg muligheten til å kontrollere kvaliteten på det studentene får av utbytte.**

Varierende funn om effekten av praksis på arbeidsmarkedstilpasning for mastere

- **Ingen klar forskjell mellom praksis og prosjektsamarbeid i redusert risiko for mistilpasning/arbeidsledighet – begge reduserer risiko.**
 - Har kun effekt på fagområder der det er litt større risiko for mistilpasning (ingen effekt i fagområder med lite mistilpasningsproblemer).
- **Relevant jobb ved siden av reduserer risiko for mistilpasning på samme måte som praksis.**
- **Ingen forskjell mellom praksis og prosjektsamarbeid i hva studentene synes er verdifulle erfaringer å få med seg.**
 - Like store andeler som blir motivert, får innsikt i hvilken type arbeidsoppgaver jobben omfatter og får nettverk utenfor lærestedet.

NIFU

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Takk for oppmerksomheten!

